

Mörrum:

Namnet Mörrum är mycket gammalt redan i Valdemars jordebok nämns namnet (1200-talet) ”Maerum cum captura salmonum” = laxfisket i Mörrum.

På 1300-talet skrivs Mörom, 1400-talet förekommer Mörrum med två r, 1570 Mörom och 1624 Möromb. Det genuina uttalet skulle vara Marrom med ett a som i Farabol. De flesta ortnamnsforskare menar att namnet kommer från ordet Möre dvs sank mark och rum som betyder plats. Mörrum = Platsen med sank mark. Nu finns där ingen sank mark, men pga av att namnet är mycket gammalt skulle det ha funnits sank mark framförallt runt nuvarande järnvägsstationen och trakten kring Perstorp. Det var också i närheten av stationen som senare tiders provborringar visade platsen lämplig för byns vattenverk och brunn (1950).

N Sjöborg (1792) vänder sig mot detta och menar att här finns ingen sankmark och ån gräver sig tämligen djupt ner. Ordet härstammar troligen från Mare som betyder häst dvs hästplatsen. Många orter i Mörrum har namn efter djur tex Hästaryd, Kycklingaryd, Hönebygget, Flueryd, Hjorthallen, Fåhallen och Kråketorp. Före enskiftet låg koncentrationen av gårdar norr om Mörrums bro.

Fornminnen.

Vid Ekespjället har det funnits ett större gravfält, men genom oförstående byamäns försorg förvandlades platsen till ett grustag. Gravurnor och bautastenar grävdes bort och följde med transporterna för att bli vägfyllning.

I norra Mörrum vid det sk ”Gissla sträte” står en bautasten som troligen en gång ingått i ett större gravfält. Stenen står mitt i vägen.

Kyrkan:

Den gamla kyrkan var byggd av sten med klockstapel av trä. Ny byggdes 1844-1847. Se särskild historik i arkivförteckningen lokalhistoria, serie Kyrkor/präster.

Skola.

Mörrums första fasta skola uppfördes 1828 och var belägen strax norr om Bron, nära ån. Där fanns också fattigstuga och sockenstuga. Se även Lokalhistoria serie skolor i arkivförteckningen.

Blekinge läns folkhögskola hade sin första årskurs i Mörrums Borg 1869.

Industri:

Förutom hanteringen kring laxfisket bidrog ån med vattenkraften till diverse industriell verksamhet: vadmastamp, kvarnar, sågar. Här fanns också brännerier och tegelbruk. 1958 fick kommunen vattendom på uppförande av en sulfatmassefabrik på fastigheten Rävabygget som också blev startskottet på en omfattande byggnation av egna hem och hyreshus. Beträffande industri, hantverk omkr 1900, se arkivförteckningen lokalhistoria.

Mörrum har i orostider haft en stor militär strategisk betydelse. Här utkämpades heta strider mellan danskar (snapphanar) och svenskar. Vid Mörrums bro och Galleryda bro uppfördes befästningar (batterier) de sista förmodligen 1710. Mörrums bro raserades av retirerande svenskar eller danskar medan Mörrumsborna fick stå för återuppbyggnaden.

1676 meddelar Pontus De La Gardie som marscherar med sina trupper genom Blekinge- Det är som att marschera genom fiendeland – ingen vän finns varken bland allmoge eller präster.

Vid Galleryda bro möter han häftigt mostånd från en snapphanehär .

Som straff och statuerande exempel brände De La Gardie Björkenäs by.

Efter svenskarnas seger vid slaget i Lund (1677) kom Mörrums och Elleholms innevånare att avkrävas trohetsed till den svenske konungen.

Fiske

Redan på 1200-talet nämner Valdemar det rika laxfisket som var reglerat och skattelagt. Kronans laxfiske var bortarrenderat eller pantsatt. Varje hemmansbo visste när och på vilken plats han fick fiska. Varje plats hade sitt namn. Fisket och rättigheterna var ofta en källa till tvister. Som följd av en sådan utförde den legendariske lantmätaren Gabriel Wickenberg en utredning och kartläggning över laxfisket i Mörrum år 1775. Utredningen finns i nytryck genom Mörrums hembygdsförenings försorg (1995).

(1792 N Sjöborg) Den första lax som fås av fisket Kungsbron, Grinderna, Trekaren, Capadosia, Norra Noten, Gispan, Mölleholmen, Stillet och Flonoten delas till hälften av pastor och socknens fattiga och kallas Gudslax. Den första maj tillkommer av kronofisket pastor 16 färska laxar och klockaren 4, Då plägar även en mängd fattiga samlas vid laxboden som får var sitt stycke allt eftersom fisket varit. Flokarlaran får två laxar. Den som släpper till ved vid nattfiske får två vedlaxar. Kejs kallas en stor krok fäst på stång som strömmen rensas med. Kronan och arrendator håller med två kejsar och får årligen 18 kroklaxar av de övriga fiskarna..

Kring fisket växte det också fram en betydande handel och fiskehantering.

Till socknen hör dessa byar: (1792).

Björkenäs 1 hemman sandblandad mylla.

1699 mördades krampigan Margaretha vid milastenen. På rättegången framkom att fler mord begåtts på platsen som i folkmun kallades för mördarnästet .

1699 avrättas först Lars Persson Björkenäs, sedan Nils Persson Björkenäs och Jöns Håkansson Pukavik. Håkan Jönsson i Pukavik hade turen att avlida naturligt och slapp på så vis straff.

Avrättningen ägde rum på Pukaviks avrättningsplats Vigaljungarna.

Björstorp 1/3 hemman.

Brinkamåla ¼ hemman.

Bromåla ½ hemman.

Bräkneboda $\frac{1}{6}$ hemman.
Bökemåla $\frac{1}{2}$ hemman.
Ekeberg $\frac{1}{2}$ hemman.
Eskemo $\frac{3}{4}$ hemman OBS överfördes 1887 till Mörrum från Gammalstorp.
Faråkra $\frac{1}{2}$ hemman.
Flueryd $\frac{3}{8}$ hemman.
Forneboda $\frac{3}{4}$ hemman.
Fähallen $\frac{7}{8}$ hemman.
Galleryda $2\frac{2}{3}$ hemman frälse, har leraktig jord och skog till husbehov.
Detta frälsehemman kallas Stensnäs, har envånings trähus med trädgård, en vattenkvarn, 22 tunnors utsäde 80 lass hö, skog till husbehov och fiske i havet, är beläget vid Gallån ett stycke från byn och ägs av handelsman Axel Z Steenhoff i Karlshamn (1792).
Gustavstorp $1\frac{3}{4}$ hemman nr 3 av vilka $1\frac{1}{8}$ är ganska väl bebyggt, Har tvåvånings trähus, grundmurad ladugård, nyligen anlagd trädgård, ägs av överstelöjtnanten och riddaren v. Christiersons arfvingar (1792).
Hjorthallen $\frac{1}{2}$ hemman.
Hultaboda $\frac{1}{4}$ hemman.
Hultet $\frac{5}{8}$ hemman kronolänsmansboställe.
Hästaryd $3\frac{1}{4}$ hemman utom prästgården sandig åker, god äng och skog till husbehov.
Prästgården $\frac{5}{8}$ hemman byggd av trä en våning hög och har en flygel av två våningars höjd. Gården har tvenne mindre trädgårdar, 10 tunnlands utsäde, 50 lass hö, flera beteshagar någon timmerskog och ek samt surskog till husbehov.
Korsamo $\frac{5}{8}$ hemman.
Kråketorp $\frac{7}{8}$ hemman nr 2. Frälse med leraktig jord och skog till husbehov.
Kycklingaryd $\frac{3}{8}$ hemman skattelagt fiske i ån.
Läppareboda $\frac{3}{8}$ hemman.
Lönnemåla $\frac{5}{8}$ hemman.
Magleholmar ha nummer men ej hemmantal, ägs av kofferdiskeppare Berg.
Mellanbäck $1\frac{3}{8}$ hemman.
Mörrum $13\frac{5}{24}$ hemman sandig åker, god äng och skog till husbehov.
Rosendal är skattlagd kvarn.
Rosenholm $\frac{1}{2}$ hemman (Hönebygget) skattelagt fiske i ån.
Ruan $\frac{3}{4}$ hemman.
Ruemåla $\frac{1}{4}$ hemman.
Rävabygget $\frac{3}{4}$ hemman fordom kallat Rävsnäs., Där finns nu Mörrums pappersfabrik.
Fastigheten heter fortfarande Rävabygget.
Skärpinge $\frac{3}{4}$ hemman sanblandad mylla.
Skörsemo 1 hemman OBS överfördes 1877 till Mörrum från Gammalstorp.
Svenstorp $\frac{1}{8}$ hemman ägs av handelsman Sven Lundberg i Karlshamn.
Torstaboda $\frac{1}{2}$ hemman.
Tången $\frac{5}{8}$ hemman.
Vekerum $5\frac{1}{2}$ hemman på 10 särskilda nummer.
Ronneby 8 mars 1660:
Weed uthskrifningen i Mörumb Sochn hafwa vij funnit Een byy aff 11 gårdar,
Wijgerumb benämbdt som aff arilts tid och ännu gåå till Mörumb kiörkia Menn deras

uthlagor hafue dee ij Aasserumb Sochn - hwilka gårdar doch störste deelen gammalt frällse och Adellsmend tillhörige: Anm: Man sade därför att Vekerumsborna fick gå till kyrkan med bruden men till Hoby (Bräkne härad) med tjuven. Det fanns ingen väg från Vekerum till Mörrum utan den gick via Asarum. Därför låg Vekerum lite vid sidan av allfartsvägen Härav uttrycket ”Att åka utrikes till Vekerum”. Dialekten i Vekerum var kanske en blandning av Karlshamns uttalet och lister. I folkmun kallades dialekten för ”utrikiska”.

Vittskövle ½ hemman, har skattlagd såg och mjölkvarn, vallmars- och klädstamp samt skattelagt fördelaktigt laxfiske i ån.

Vällust ½ hemman.

Mörrumsbygden är rik på legender, sägner, berättelser. Sanna eller bara fantasieggande.

Några har nedtecknats av Sven Persson från Läppareboda – uppskattningsvis 500 sidor (inte bara Mörrum utan även från andra orter i Blekinge)

Originalen finns förvarade på dialekt och ortnamnsarkivet i Lund. På centralarkivet finns kopior.

Här följer några exempel.

Kwöillsprad.

Moabroa vaffoa kalles döi foa pislaheranät. Jaa döi gick o pislade o ömslades o jämrade se. Va da lide tjölslaet i löftyen sa böllade di o pallade påo se bo vammal o värken. Alla slas dröppe o meklamenta lö döi in o smorde se mä. Den öina stonnen frös döi o den andre stonnen. Men döi ble rätt gamla ända innandöidöe.

Laiba Pellen.

Jaa vasst ai da synn o ji folk ögenamn, särskelt äss döi haa nået sammanhang mä nået lyde. Laiba Pellen, stakkan, hade savn rälia stoa mom sav. Laiba Pellen tjöade öilt paa ossa , o joa goa yde foa se. Öin gaung gikk han oppe te bonnen han va hos o ville ha päinga te tobak. Va ska du mä tobak? Sa bonnen, du ha ju snus, o naj öin inte behöva tjöba nået ai päinga bara te besjää. Jaa sa Pelle, snus haa ja, men ja ska ptroa påv ossana sa flya snusen te hälvete.